

OCENA DYREKTORA

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Wołów za ubiegły okres gospodarczy 2015 – 2024

Zadania określone przez Ministra Środowiska DLP-I-611-38/22115/15/ŁP z dnia 12.06.2015 roku na okres gospodarczy 2015 – 2024 wraz z ich wykonaniem przedstawiają się następująco:

- etat miąższościowy użytków rębnych w ilości 539 451 m³ grubizny netto wykonano w około 91%, tj. 490 224,37 m³,
- powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym 10 361,10 ha wykonano w około 95%, tj. 9 848,83 ha z szacunkowym pozyskaniem w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego w ilości 471 352 m³ grubizny netto wykonano w około 110%, tj. 520 578,63 m³,
- projektowaną na 1 823,34 ha powierzchnię zalesień i odnowień wykonano w około 82%, tj. 1 497,24 ha,
- projektowaną na 3 903,87 ha powierzchnię pielęgnowania lasu wykonano w około 131%, tj. 5 113,83 ha.

1. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Wołów według stanu na 31 grudnia 2024 roku wyniosła **20 096,9157** ha i zwiększyła się o 93,5920 ha w ciągu 10 lat obowiązywania planu. Powierzchnia leśna uległa zwiększeniu o 82,0930 ha, a nieleśna o 11,4990 ha. W Nadleśnictwie Wołów brak jest gruntów we współwłasności.

Powierzchnia Nadleśnictwa Wołów uległa zwiększeniu w głównej mierze na skutek nabycia nieruchomości gruntowych w trybie art. 37 ustawy o lasach, nabycia nieruchomości gruntowych w trybie art. 37a ustawy o lasach, przejęcia i oddania nieruchomości gruntowych w trybie art. 38e ustawy o lasach.

Zmniejszenie powierzchni nadleśnictwa to skutek: sprzedaży nieruchomości na podstawie art. 40a ustawy o lasach, sprzedaży zbędnej nieruchomości gruntowej zabudowanej w trybie art. 38 ustawy o lasach, przekazania gruntów na rzecz Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, przekazania gruntów nieleśnych w trwały zarząd Marszałka Województwa Dolnośląskiego a także Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zmiany w stanie posiadania Nadleśnictwa Wołów spowodowane były także zmianami w powszechnej ewidencji związanych z regulacją granic geodezyjnych nieruchomości, aktualizacją użytków gruntowych między innymi po zalesieniach, aktualizacji danych w SILP z Ewidencją Gruntów i Budynków, zmiany w rodzaju powierzchni w związku z prowadzonymi pracami z zakresu gospodarki leśnej.

Ogólnie, ubytki powierzchni ze stanu posiadania był niższe niż przejęcia gruntów.

2. Analiza użytkowania

Etat cięć użytków głównych w planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów wynosił **1 010 803 m³** grubizny netto, w tym:

- a) użytki rębne - 539 451 m³ grubizny netto,
- b) użytki przedrębne - 471 352 m³ grubizny netto.

Użytkowanie grubizny ogółem w latach 2015-2024 zrealizowano w wysokości **1 010 803 m³**, możliwości określone etatem cięć wykorzystano w 100%. Ustalona przez Ministra Środowiska oraz Dyrektora Generalnego LP, jako nieprzekraczalna, wielkość pozyskania była więc przestrzegana.

Udział użytków przygodnych w pozyskaniu stanowił około 20%.

- a) Użytkowanie rębne wyniosło łącznie 490 224,37 m³. Etat ten w wymiarze miąższościowym zrealizowano w około 91%, natomiast w wymiarze powierzchniowym w około 87%. Użytkowanie przygodne w użytkach rębnych wyniosło 71 449,36 m³, co stanowi około 15% użytkowania rębnego.
- b) Użytkowanie przedrębne wyniosło 520 578,63 m³, tj. około 110% wielkości planowanej w wymiarze miąższościowym. Użytki przygodne w drzewostanach nieplanowanych do cięcia przedrębego wyniosły 127 909,88 m³, i osiągnęły ok 25%. Etat powierzchniowy użytkowania przedrębego, tj. CP-P i trzebieży łącznie, ustalony w wysokości 10 361,10 ha, został wykonany w 95%, w tym w ramach trzebieży zrealizowano 9 714,91 ha, a w ramach czyszczeń późnych z pozyskaniem 133,92 ha. W ramach trzebieży wczesnych zabiegi pielęgnacyjne wykonano na powierzchni 1 986,69 ha, natomiast w ramach trzebieży późnych zabiegi wykonano na powierzchni 7 728,22 ha. Cięcia sanitarne wyniosły w nadleśnictwie 199 359,24 m³, co stanowi 19,72 % ustalonego etatu miąższościowego grubizny.

3. Analiza zadań z zakresu hodowli lasu

Zadania w zakresie odnowień i zalesień za ubiegłe 10-lecie wynosiły według planu urządzenia lasu ogółem 1 823,34 ha. Wykonano 1 497,24 ha, co stanowi 82% planu. Odnowienia na powierzchniach otwartych zrealizowane zostały w ilości 345,52 ha tj. 78% z zaplanowanych. Zawierają się w tym odnowienia zrębów zaległych na powierzchni 33,06 ha, które zostały odnowione w pierwszych latach obowiązywania PUL, oraz halizny na powierzchni 2,72 ha. Nie planowano zalesień, jednakże nadleśnictwo zalesiło grunty nieleśne na powierzchni 80,49 ha.

Odnowienia przy rębniach złożonych nadleśnictwo wykonało na powierzchni 973,83 ha, co wobec planowanych 1 352,99 ha stanowi 72% planu.

Podsadzenia produkcyjne wykonano w 657% na 60,95 ha, planowano je na powierzchni 9,27 ha. Dolesienia luk i przerzedzeń zrealizowano na powierzchni 36,45 ha, przy planowanych 18,98 ha.

Zadania z zakresu poprawek i uzupełnień wykonano na powierzchni 64,74 ha, czyli w wymiarze prawie czterokrotnie wyższym niż planowano, tj. 17,16 ha. W expirującym planie urządzenia lasu nie planowano wprowadzania podszytów.

Zadania z zakresu pielęgnowania gleby wykonywano w miarę potrzeb, plan zdecydowanie przekroczone wykonując zabiegi na powierzchni 1 189,37 ha, przy planowanej powierzchni 21,11 ha. Czyszczeń wczesnych - CW, wymagały drzewostany na powierzchni 1 775,16 ha, czyli nieco mniej niż planowano, tj. 1 855,12 ha. Pielęgnowanie młodników - CP wykonano w 106% (2 149,30 ha).

Zabiegi melioracji agrotechnicznych, zaplanowane na powierzchni 1 791,14, ha, wykonano na 1 921,40 ha, co stanowi 107% planu. W minionym okresie nie planowano nawożenia oraz melioracji wodnych.

Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat zajmują w nadleśnictwie powierzchnię 346,53 ha. Powstałe w ubiegłym okresie gospodarczym uprawy na powierzchniach otwartych są najczęściej zgodne (79%) lub częściowo zgodne (19%) z projektowanym składem. Uprawy niezgodne z projektowanym składem stwierdzono na powierzchni 7,01 ha. Stopień pokrycia upraw jest również zadowalający, uprawy o pełnym pokryciu (1,0 – 0,9) opisano na powierzchni 306,15 ha, tj. 88%. Upraw przepadłych nie stwierdzono.

W przypadku inwentaryzacji odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych, to łącznie w nadleśnictwie opisano 2 787,35 ha takich powierzchni, z przeciętnym stopniem pokrycia (zadrzewienia) wynoszącym 57,24 % i przeciętną jakością hodowlaną określoną na 22.

4. Ocena zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody

Nadleśnictwo posiada program ochrony przyrody opracowany na dzień 1 stycznia 2015 roku. Nadleśnictwo Wołów realizując zadania z zakresu ochrony przyrody kierowało się obowiązującymi przepisami prawa oraz Programem Ochrony Przyrody, będącym częścią Planu Urządzenia Lasu na lata 2015-2024 oraz wiedzą i doświadczeniem, zbieranym przez pracowników w trakcie realizacji zadań PUL.

Teren Nadleśnictwa Wołów wyróżnia się szczególnym bogactwem przyrodniczym, które znajduje odbicie w ilości obszarów i obiektów objętych ochroną prawną oraz w różnorodności gatunkowej fauny i flory. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wołów znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Odrzysko” i „Uroczysko Wrzosa”. Ponadto na terenie Nadleśnictwa Wołów zlokalizowane jest 6 obszarów Natura 2000:

- SOO „Zagórzyckie Łąki” PLH020053;
- SOO „Dolina Łachy” PLH020003;
- SOO „Dębniańskie Mokradła” PLH020002
- SOO „Łęgi Odrzańskie” PLH020018
- OSO „Łęgi Odrzańskie” PLB020008

Dla dwóch ostatnio wymienionych obszarów powierzchnie się nakładają. W listopadzie 2019 roku oba obszary połączono i dostosowano granice, a w lutym 2022 zmieniono granice obszaru specjalnej ochrony ptaków. Po tej zmianie Łęgi Odrzańskie otrzymały kod PLC020002.

Dla czterech Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk oraz jednego Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków sporządzone zostały Plany Zadań Ochronnych zatwierdzone Zarządzeniem Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

W latach 2017-2023 Nadleśnictwo Wołów uczestniczyło w projekcie ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych nadzorowanym przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. W ramach projektu realizowano zadania z zakresu:

- PLC – Łęgi Odrzańskie – siedlisko - 6169 Przeplatka matura - Uzupelnienie bazy pokarmowej dla motyla, poprzez nasadzenie jesionu wyniosłego oraz kaliny koralowej. Pozostawianie dla naturalnego odnowienia jesionu i derenia świdy.

- PLH Dębniańskie Mokradła. – Siedlisko - 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz siedlisko 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie – Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.

Poza projektami Nadleśnictwo Wołów wykonywało zadania zapisane w PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się także Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy”. Ponadto w nadleśnictwie zlokalizowane są pomniki przyrody, corocznie lustrowane terenowo w celu określenia stanu zdrowotnego, oraz chronione gatunki roślin i zwierząt.

5. Ochrona lasu

Występujący szczególnie w latach 2015-2021 deficyt wody powodowany zmniejszającą się ilością opadów atmosferycznych zarówno w okresie zimowym, jak również w trakcie sezonu wegetacyjnego oraz coraz częściej występujące ekstremalne zjawiska pogodowe (huraganowe wiatry, powódzie o zasięgu regionalnym lub lokalnym), przyczyniły się do trwałego osłabienia drzewostanów oraz zachwiania stabilnością ekosystemów leśnych.

Największy wpływ na zdrowotność drzewostanów nadleśnictwa mają czynniki klimatyczne takie jak wysokie (susze) i niskie (zmarzenia) temperatury oraz huraganowe wiatry. W roku 2017 wystąpiły orkany: „Grzegorz” oraz „Ksawery”, natomiast w roku 2022 orkan „Dudley”.

W związku z występowaniem niekorzystnych warunków atmosferycznych od 2015 roku (susze i bardzo wysokie temperatury) obserwuje się obniżenie żywotności drzewostanów, szczególnie świerkowych oraz dębowych na żyznych siedliskach łągowych, na których wcześniej utrzymywał się wysoki poziom wód gruntowych. Rejestruje się zwiększone uszkodzenia drzew i całych drzewostanów zasiedlonych przez jemiolę. Coraz częściej odnotowuje się zamieranie jesionów.

Biorąc pod uwagę udział użytków przygodnych (20%) w pozyskaniu drewna ogółem, trudno uznać stan zdrowotny i sanitarny lasów Nadleśnictwa Wołów za dobry i stabilny. Udział prowadzonych cięć przygodnych w latach 2015-2024 wynosił od 11% do 47%. Pozyskanie drewna z przyczyn sanitarnych w tych latach kształtuje się średnio na poziomie 26 tys. m³, osiągając najwyższą wartości 45 tys. m³ w roku 2020.

Szkody powodowane przez zwierzynę w Nadleśnictwie Wołów sprowadzają się do uszkodzenia przez jeleniowate upraw (zgryzanie), młodników i drzewostanów (spałowanie, czemchanie). W celu ograniczenia rozmiaru szkód powodowanych przez zwierzynę nadleśnictwo podejmuje różnego rodzaju działania, w tym: modyfikację zabiegów hodowlanych, zabezpieczenie chemiczne, gradzenie upraw, wykładanie drzew zgryzowych.

W Nadleśnictwie Wołów prowadzono obserwacje i ograniczenie liczebności populacji szkodników wtórnych głównie poprzez pułapki monitoringowe, pułapki klasyczne,

wyznaczanie drzew trocinkowych oraz systematyczny wywóz drewna zasiedlonego poza strefę zagrożenia.

Lasy Nadleśnictwa Wołów zaliczone były w latach 2015-2024 do I kategorii zagrożenia pożarowego. W siedzibie nadleśnictwa jest zlokalizowany punkt alarmowo-dyspozycyjny (PAD).

6. Wyniki monitoringu skutków oddziaływania ustaleń tego planu na środowisko i obszary Natura 2000

Do planu urządzenia lasu przedmiotowego nadleśnictwa sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000. W konkluzji tego opracowania stwierdzono, że plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Wołów nie ma znacząco negatywnego wpływu na środowisko i nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony.

Na podstawie informacji naczelnika właściwego do spraw urządzania lasu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w zakresie wykonania monitoringu dotyczącego skutków realizacji planu na środowisko i obszary Natura 2000 zgodnie z ustaleniami przyjętymi w prognozie oddziaływania na środowisko tego planu, nie stwierdzono negatywnych skutków oddziaływania ustaleń planu na środowisko i obszary Natura 2000.

7. Wnioski

Uwzględniając zaprezentowane powyżej informacje, stwierdzam, że prowadzona w ubiegłym okresie gospodarka leśna w Nadleśnictwie Wołów przyniosła pozytywne efekty. Wykonano obligatoryjne i kierunkowe zadania określone w poprzednim planie urządzenia lasu. Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Wołów wzrosła o ponad 93 ha, osiągając na koniec dziesięciolecia 20 096,9157 ha. Zasoby drewna pozostały na niezmiennym poziomie i osiągnęły wielkość prawie 5,0 mln m³. Zmniejszyła się nieznacznie zasobność z 264 m³/ha do 260 m³/ha. Przeciętny wiek drzewostanów zwiększył się z 60 do 62 lat.

Główne zmiany w strukturze według gatunków panujących są następujące:

- wzrosła powierzchnia drzewostanów dębowych o 255,22 ha (z ok 21% do ok 23%);
- wzrosła powierzchnia drzewostanów bukowych o 147,48 ha (z ok 2% do ok 3%);
- zauważalne jest zmniejszanie się areалу zajmowanego przez sosnę, w mijającym dziesięcioleciu o 411,58 ha (z ok 53% do ok 51%).

Pozostałe zmiany w udziale powierzchniowym gatunków panujących w stosunku do poprzedniego okresu są niewielkie.

Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki wpływające na prowadzoną w minionym okresie gospodarkę, jej ogólną ocenę należy uznać za **pozytywną**.

Z upoważnienia Dyrektora
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
we Wrocławiu
Robert Szlachetka
Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/